

Riku Happonen & Tommi Virtanen

KILPAILU OSANA NUOREN ELÄMÄÄ

Kokemuksia nuorena harrastetusta joukkueurheilusta

Opinnäytetyö
Yhteisöpedagogi

2018

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijät	Tutkinto	Aika
Riku Happonen & Tommi Virtanen	Yhteisöpedagogi (AMK)	Toukokuu 2018
Opinnäytetyön nimi		
Kilpailu osana nuoren elämää Kokemuksia nuorena harrastetusta joukkueurheilusta		37 sivua 1 liitesivu
Toimeksiantaja		
Etelä-Savon Urheiluakatemia ry		
Ohjaaja		
Lassi Pöyry		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, onko nuorena harrastettu kilpaurheilu vaikuttanut haastateltavien arkisiin asioihin, kuten koulunkäyntiin, työelämään tai sosiaalisiin suhteisiin. Tämän lisäksi opinnäytetyössä selvitetään, onko joukkueella ollut merkitystä kilpailemisen vaikutuksiin sekä haastateltavien näkemyksiä nuorten kilpailemisesta.</p> <p>Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka aineisto on kerätty kevään 2018 aikana. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Aineistokeruun menetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Kaikki viisi haastateltavaa ovat harrastaneet joukkueurheilua nuoruudessaan. Hankittu aineisto on analysoitu sisällönanalyysimenetelmällä jakaen tulokset neljään kategoriaan, jotka muodostuivat haastattelurungon teemojen mukaan.</p> <p>Kilpailulla koetaan olevan runsaasti erilaisia vaikutuksia nuoren elämään. Se nähdään tukevana tekijänä monella elämän osa-alueella. Oikein toteutettuna, kilpaileminen opettaa nuorille hyödyllisiä elämäntaitoja, kuten sitoutumista, tunnetaitoja tai työnteon merkitystä. Kilpailemisen on nähty opettavan ja valmistelevan nuoria elämään.</p> <p>Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Etelä-Savon Urheiluakatemian kanssa. Opinnäytetyöllä on pyritty selvittämään työelämäkumppanille, mitä mahdollisia vaikutuksia kilpailemisella on nuorelle. Tarkoituksena on, että työelämäkumppani pystyisi hyödyntämään tutkimuksen tuloksia toiminnassaan ja kehittämään monipuolisesti nuorten kilpailutoimintaa.</p>		
Asiasanat		
kilpailu, joukkueurheilu, nuoret		

Authors	Degree	Time
Riku Happonen & Tommi Virtanen	Bachelor of Humanities	April 2018
Thesis Title		
Competition as part of young person's life Experiences in team sports as a young person		37 pages 1 page of appendix
Commissioned by		
South-Savo Sports Academy		
Supervisor		
Lassi Pöyry		
Abstract		
<p>The objective of the thesis was to find out whether the competition in the youth had influenced the interviewees everyday life such as school, work or social relations. In addition, this thesis investigated whether there was a team had an influence on effects of competition and the interviewees thoughts of young people's competitive activities.</p> <p>The thesis what was implemented as qualitative research and the material has been collected during the spring 2018. The interviews were conducted as individual interviews. All five interviewees had played team sports in their youth. The data were collected by the theme interview method. The acquired material was analyzed by the content analysis method by dividing the results into four categories, which were based on the themes of interview frame.</p> <p>Competition was felt to have a wide variety of effects on young people's lives. It was seen as a supportive factor in many aspects of life. Properly implemented competing teaches young people useful life skills such as commitment, emotional skills or the importance of work. Competition was seen to teach and prepare young people for life.</p> <p>The thesis was implemented in co-operation with South-Savo sports Academy. The aims to find out how competitive activities influenced young people. The objective was that the commissioner would use these results in their own actions and develop varied for young people competitive activities.</p>		
Keywords		
competition, team sports, young people		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KILPAILEMINEN NUORUUDESSA.....	7
2.1	Kilpailun määrittelyä.....	7
2.2	Nuorten kilpaileminen	9
3	JOUKKUEURHEILU KASVUYMPÄRISTÖNÄ.....	11
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	13
4.1	Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko	13
4.2	Tutkimuskysymys	13
4.3	Tutkimusote.....	13
4.4	Aineistonkeruumenetelmä.....	14
4.5	Analyysimenetelmä	16
5	TUTKIMUSTULOKSET	18
5.1	Kilpailemisen merkitys arjessa	18
5.1.1	Koulunkäynti	18
5.1.2	Työelämä.....	19
5.1.3	Sosiaaliset suhteet.....	21
5.2	Joukkueen merkitys.....	23
5.3	Kilpailemisen merkitys nuorelle	25
5.4	Nuorten kilpaileminen.....	27
6	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	31
6.1	Pohdintaa	31
6.2	Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimusehdotukset.....	33
	LÄHTEET.....	36

LIITE

Liite 1. Haastattelurunko

1 JOHDANTO

Lasten ja nuorten kilpaileminen herättää paljon erilaisia näkemyksiä kasvattajien keskuudessa. Osa näkee kilpailun vaikuttavan kielteisesti nuoren itsetunnon kehitykseen, kun taas kilpailun puolesta puhujat uskovat sen kasvattavan ja valmistelevan nuoria elämään. Suomessa kilpailusta ei ole juurikaan kirjoitettu mitään tutkimuksellista materiaalia. Ainoastaan Nuorisotutkimusseura ry on kerännyt yksiin kansiin yksittäisten huippu-urheilijoiden kokemuksia huippu-urheilijaksi kasvamisesta.

Kilpailu ja kilpaileminen on ollut osa ihmisten elämää jo varsin pitkään. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen urheilupsykologi Niilo Konttinen (2015) toteaa:

Se on osa ihmisen kehittymistä ollut jo pitkään. Kilpailullisuus on auttanut meitä selviytymään monissa eri asioissa. Onhan kilpailuvietti ihmisessä sisäänrakennettuna.

Siinä missä kilpaileminen on auttanut meitä selviytymään entisaikaan, niin tänä päivänä se tarjoaa lapsille ja nuorille erityisiä tunteita ja elämyksiä (Nuori Suomi 2004, 5). Kilpailuteemaan on ottanut kantaa myös koulumaailman puolelta Mäkelänrinteen lukion vararehtori ja urheiluakatemian johtaja Simo Tarvonen. Tarvonen (2015) toteaa:

Kilpailuvietti on sisäänrakennettu. Jos laitamme 6-vuotiaat lapset pelaamaan jalkapalloa, niin he laskevat maaleja ja voittavat ja häviävät. Mutta se jää pelikentälle, se ei seuraa. He oppivat, että tämän pelin voitimme ja tuon hävisimme, mutta ei se mitään, seuraava peli on tulossa.

Opinnäytetyön aihetta ryhdyttiin ideoimaan omien kokemusten pohjalta sekä mediassa esiin nousseiden mielipiteiden perusteella. Lisäksi molemmilla tämän opinnäytetyön tekijöillä on pitkäaikainen joukkueurheilutausta. Ammattikasvattajien väittely median välityksellä kilpailun kasvattavasta vaikutuksesta on herättänyt tämän opinnäytetyön tekijöiden mielenkiinnon ryhtyä tutkimaan kilpailemista ja sen merkitystä nuoren elämään. Nuorten parissa työskentelevien on hyvä tietää, miten kilpailu on läsnä lasten ja nuorten omaehtoisessa toiminnassa. Erilaista kasvatustyötä tekevien ohjaajien, nuorisotyöntekijöiden,

opettajien tai valmentajien tulee myös huomioida, että kaikki yksilöt eivät koe kilpailua samalla tavalla.

Opinnäytetyössä keskitytään kilpailun käsitteeseen ja siihen, miten kilpaileminen on vaikuttanut joukkueurheilijoiden elämään. Työssä nousee esiin haastateltavien kokemuksia kilpailemisesta ja miten he ovat itse sen kokeneet. Tarkoituksena on tuoda esiin kilpailemisen merkityksiä, ja miten kokonaisvaltaisesti ne ovat heijastuneet elämään. Kilpailemista tarkastellaan tässä opinnäytetyössä erilaisten joukkuelajien kautta. Tutkimukseen osallistuneet haastateltavat ovat kaikki entisiä tai nykyisiä huipputaso joukkueurheilijoita.

Joukkueurheilu voidaan helposti rinnastaa työelämään tai koulumaailmaan, missä toimitaan lähestulkoon aina erikokoisissa tiimeissä. Tänä päivänä eri alojen opinnoissa ja työelämässä korostuu entistä enemmän monialainen yhteistyö. Myös kilpailemista voidaan pitää jonkin asteisena yhteistyön muotona. Sherifin (1978) mukaan "On hyvin vähän kilpailua, joka ei edellytä yhteistyötä jonkun tai joidenkin kanssa ja vastaavasti hyvin vähän ryhmä- tai yhteistyötä jossa ei ole kilpailullisia elementtejä." (Heikkinen & Valtonen 2003, 7.)

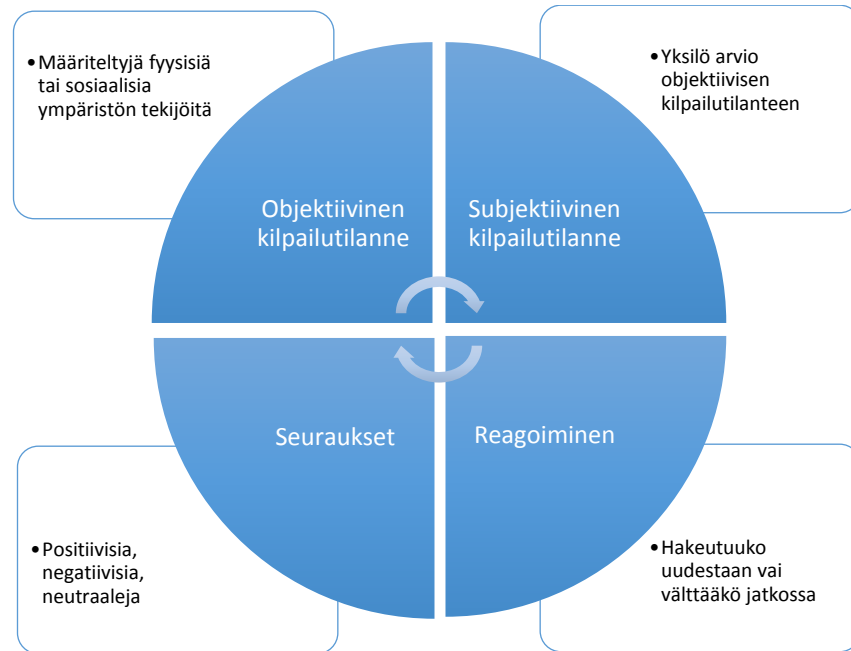
2 KILPAILEMINEN NUORUUDESSA

2.1 Kilpailun määrittelyä

Käsitteenä kilpailu on hieman ongelmallinen, sillä se ei suoranaisesti pohjautu mihinkään teoriaan. Tutkimuksessa päädyimme määrittelemään kilpailua Martensin mallin mukaan, jossa Martens (1976) määrittelee kilpailun hyödyntäen Festingerin sosiaalisen vertailun teoriaa ja Myersin määritelmäyritystä: ”Kilpailu on prosessi, jossa henkilön suoritusta verrataan johonkin standardiin ainakin yhden muun henkilön läsnä ollessa, joka on tietoinen vertailun kriteeristä ja voi arvioida vertailuprosessia.” (Auvinen 2004, 9.)

Festingerin (1954) sosiaalisen vertailun teoria juontaa juurensa siihen, kuinka yksilöllä on sisäinen halu arvioida itseään monipuolisesti. Tässä yhteydessä yksilö siis vertaa itseään muihin. Yksilöt haluavat vertailla itseään toisiin, minkä vuoksi he ohjautuvat kilpailulliseen toimintaan mukaan. Sherifin (1976) mukaan ”Kilpailullinen toiminta sisältää siis sosiaalisen ulottuvuuden, jossa etukäteen määritellään, ketä verrataan ja mihin. ”Kilpailutilanteen erottaa vertailutilanteesta henkilö, joka arvioi suoritusta tietyin kriteerein. (Auvinen 2004, 8–9.)

Martensin malli koostuu neljästä eri kohdasta: objektiivinen- ja subjektiivinen kilpailutilanne, reagoiminen ja seuraukset (kuva 1). Objektiivisella kilpailutilanteella tarkoitetaan ”fyysisen tai sosiaalisen ympäristön tekijöitä, jotka on mieltävaltaisesti määritelty muodostettaessa kilpailullinen tilanne”. Subjektiivisella kilpailutilanteella tarkoitetaan, miten yksilö kokee, hyväksyy ja arvioi koetun objektiivisen kilpailutilanteen. Yksilön arviointiin voi vaikuttaa muun muassa hakeutuuko hän itse kilpailu tilanteeseen vai pakotetaanko hänet. Myös yksilön taidot, asenteet ja motiivit vaikuttavat tässä osassa. (Auvinen 2004, 12.)

Kuva 1. Martensin malli (Auvinen 2004, 12–13)

Mallin kolmannessa kohdassa kuvataan sitä, miten yksilö reagoi objektiiviseen kilpailutilanteeseen. Yksilön subjektiivinen kokemus määrittää, miten hän itse reagoi kokemaansa. Yksilö hakeutuu joko jatkossakin uusiin kilpailullisiin tilanteisiin tai hän alkaa välttämään niitä. Viimeisessä vaiheessa verrataan yksilön reagointia suhteessa standardiin, jossa seuraukset voivat olla joko myönteisiä, kielteisiä tai jopa neutraaleja. Henkilökohtaisilla ominaisuuksilla on myös merkitystä seurauksille, sillä jos yksilö kokee onnistuneensa itse hyvin tappiosta huolimatta, niin seuraukset voivat olla positiivisia. (Auvinen 2004, 12–13.)

Yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa prosessin eri tasojen suhteisiin, sillä yksilöt kokevat kilpailuprosessin eri tavalla. Kilpailuun reagoimiseen vaikuttaa motivaatio, aikaisemmat kokemukset sekä asenteet. Kuten Weinberg ja Gould (1995) toteavat, jokaisella tasolla kilpailussa on vaikutusta muihin tasoihin, kuten muissakin sosiaalisissa prosesseissa. Tasoihin vaikuttavia tekijöitä ovat myös ulkoiset asiat kuten palkinnot ja palaute. (Auvinen 2004, 12–13.)

2.2 Nuorten kilpaileminen

Suomessa on hyvin varhain, ennen organisoidun urheilun käynnistymistä kisailtu lasten ja nuorten keskuudessa aikuisten tapaan. Lapset ja nuoret löysivät itselleen kilpailuja, joita eri urheiluseurat järjestivät. Urheiluseurat alkoivat järjestää kilpailuja lapsille urheilun saavuttaman entistä suuremman kansallisen suosion myötä. Urheiluseurojen tarkoituksena oli kasvattaa nuorista kunnan kansalaisia. (Lämsä 2009, 23.)

Kilpailu on sosiaalinen vertailuprosessi, joka vahvistuu ensimmäisten kouluvuosien aikana. Lapset haluavat 6–7 vuoden ikäisenä selvittää kuka on paras ja he muuttavat helposti erilaiset tilanteet kilpailuksi. Kilpailemisesta tulee seitsemän vuoden iässä sosiaalinen motiivi. Joidenkin mielestä 10–12 vuoden ikäinen pystyy vasta ymmärtämään kilpailuprosessin ja organisoituun toimintaan lasta ei saisi pakottaa ennen 13 vuoden ikää. (Passer 1989, 81–82.)

Murrosiän kynnyksellä 12–13vuotiaana ulkoiset tekijä, esimerkiksi palkinnot, itsensä vertaaminen muihin tai pelko häviämisestä nousevat entistä tärkeämmiksi tekijöiksi jatkaa urheilemista (Jaakkola 2009, 333). Lapsille ja nuorille, jotka haluavat kilpailla tavoitteellisesti tulisi järjestää sellainen kilpailujärjestelmä, missä nämä kykenevät mittaamaan omia rajojaan tavoitteellisesti. Tällöin on kuitenkin tärkeää huomioida yksilöllinen fyysinen kasvu ja kypsymistaso. (Hakkarainen & Nikander 2009, 146–147.)

”Kaikilla lapsilla ja nuorilla on yhdenvertainen oikeus kokea kilpailemisen riemu ja kilpailun mukanaan tuoma jännitys. Jokaisella on oikeus osallistua tai olla osallistumatta kilpailuun.” (Nuori Suomi 2004, 5.) Erilainen kilpaileminen sekä kisailu toisia vastaan on tärkeä palanen osana lasten ja nuorten urheilutoimintaa. Kilpailun on nähty kiehtovan ja tarjoavan erityisiä tunteita ja elämyksiä. Oikeanlaisen kilpailun toteuttaminen nähdään tärkeänä, jotta kilpaileminen luo turvallisen ilmapiirin tunteiden käsittelyyn ja sen harjoitteluun. Näiden lisäksi erilainen kisailu toimii itsetuntoa vahvistavana tekijänä sekä edesauttaa sosiaalisten taitojen kehittymistä. Kilpailemisen kautta on myös helppo seurata omaa yksilöllistä kehittymistä. Tulevaisuutta silmällä pitäen, kilpailuasetelman on nähty olevan suuressa roolissa sen suhteen, innostuuko lapsi tai nuori ur-

heiluharrastuksestaan. Innostumisen jatkumona tulee luonnollisesti urheiluharrastuksen ja kilpailemisen jatkaminen myös tulevaisuudessa. (Nuori Suomi 2004, 5.)

Kilpaurheilun nähdään antavan nuorelle tulevaisuutta varten virikkeitä ja aloittekykyä joiden avulla he muodostavat tärkeitä arvoja elämäänsä. Kilpaurheilulla ei nähdä olevan haittaa, kunhan toiminta on valvottua. Urheilun kautta koetut kokemukset ovat arvokkaita yksilölle. (Mäkinen 2007, 167). Kilpailutoiminnassa mukana olemiselle on monia motiiveja nuorelle. Kaverit, elämykset sekä itse urheilu vetävät yksilöä mukaan aina kerta toisensa jälkeen. Kilpailun muuttuessa entistä tavoitteellisemmaksi, nuori alkaa harjoittelemaan kehittyäkseen. Silloin suorituksessa onnistuminen ja erilaiset aineelliset ja aineettomat palkinnot motivoivat ja palkitsevat jatkamaan. (Nuori Suomi 2004, 10.)

Voittamisella on hyvin suuri rooli joukkueurheilussa. Jos ei pelattaisi voitosta ei esimerkiksi lajia jalkapallo olisi koskaan syntynyt. ”Joukkueurheilun mieli tulee kilpailemisesta”. Voittoon pyrkiminen on tavanomainen periaate joukkueurheilussa. (Honkonen & Suoranta 1999, 27.) Itse kilpailu ei aiheuta kielteisiä tunteita hävinneissä vaan voiton liiallinen korostaminen. Kilpaileminen kilpailemisen takia ja kilpailla voittamisen vuoksi ovat kaksi eri asiaa. (Auvinen 2004, 10.)

3 JOUKKUEURHEILU KASVUYMPÄRISTÖNÄ

Joukkueurheilun suosio on kehittynyt kaupungistumisen, eli maaseudulta kaupunkiin muuttamisen myötä 1970-luvulta alkaen. Lajit kuten jalkapallo, jääkiekko, koripallo sekä hieman myöhemmin salibandy ovat keränneet kaupungistumisen myötä valtaosan kaupunkien harrastajista yhteen. Tämän myötä on kehittynyt myös yksilöllisten lajien omia erikoisseuroja, yhteisten lajirajat ylittävien seurojen sijaan. Joukkueurheilun on nähty tuoneen myös urheilun ammattimaisuuden paikalliselle tasolle. Yritykset ja tukijat ovat alkaneet ennestä enemmän tukea menestyviä joukkueita. (Lämsä, 2009, 21.)

Joukkueurheilulla on perinteisesti nähty olevan kasvattava merkitys, jonka kautta opitaan muun muassa hyviä käytöstapoja ja sosiaalisia taitoja. Yhtenäiset joukkueasut lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhdessä ponnistellaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Joukkueeseen kuuluminen tukee myös lapsen ja nuoren kasvua psykologisella puolella kuten lisäämällä itsearvostusta. (Honkonen & Suoranta 1999, 23.)

”Joukkueurheilusta on tullut merkittävä sosialisaatio-instituutio” (Honkonen & Suoranta 1999, 23). Se kasvattaa lapset ja nuoret kyseisen lajin lajikulttuuriin, mistä opitaan lajille tyypillisiä ja ominaisia käytösmalleja, mitkä näkyvät treeneissä ja myös harrastuksen ulkopuolella. Urheilemisen nähdään kehittävän lapsen itsetuntoa, vastuunottoa sekä sosiaalisia taitoja. (Mäkinen 2007, 164.)

Yhteenkuuluvuudessa on kyse yksilön sosiaalisista taidoista ja miten yksilö samaistuu johonkin ryhmään tai yhteisöön. Halutaan olla yhteisöjen mukana ja auttaa niiden sisällä muita. Vastuunottaminen, ongelmanratkaisutaidot ja aloitteiden tekeminen kuvaavat itsetunnon tehtävä- ja tavoitetietoisuutta. Tiedostetaan mitä vaikutuksia eri toiminnoilla on ja miten ne vaikuttavat minuun tai johonkin toiseen. (Laine 2005, 26.)

Joukkueurheilussa on myös havaittavissa niin sanottu etnosentrisyys eli samaistuminen omaa viiteryhmään positiivisesti, kun taas muihin ryhmiin suhtaudutaan mahdollisesti kielteisesti ja epäluuloisesti. Ilmiö on hyvin havaittavissa, jos urheilujoukkueella on edustusjoukkue ammattiurheilussa. Me–he-asetelma

syntyy ja vahvistuu varsin nopeasti ja se voi pahimmillaan kääntyä joukkueurheilun yhteisöllisyys ja suvaitsevaisuus ajatusta vastaan. (Honkonen & Suoranta 1999, 24.)

Joukkueen sisällä muodostuu useimmiten erilaisia tunnerakenteita. Tunnerakenne kertoo pelaajien välisistä tunnesuhteista. Joukkueen jäsenten keskuudessa tyypillistä on esimerkiksi, että joukkueen pelaajien keskuudesta nousee esiin niin sanottu isähahmo. Tällainen henkilö löytyy lähes jokaisesta joukkueesta. Hänellä voi olla hyvin moneen pelaajaan samankaltainen suhde, jossa korostuu esimerkiksi turvallisuuden tunne, tunteet ja kahdenvälinen luottamus. Monet pelaajat hyödyntävät joukkueen isähahmon mielipiteitä ja näkemyksiä pohtiessaan ongelmatilanteita niin pelaamiseen kuin siviilielämäänkin liittyvissä asioissa. (Heino. 2000, 198.)

Juniorieurheilu ja tämän myötä myös joukkueurheilu on muuttunut yhä ammattimaisemmaksi toiminannaksi viime vuosien aikana ja seuroissa sitä pyörittää enenemissä määrin valmentajat ja erilaiset ammattilaiset. Pääpaino on siirtynyt siihen, että pyritään löytämään uusia supertähtiä tai valmentamaan heidät lajinsa huipulle. (Mäkinen 2007, 164.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko

Tutkimuksen tavoitteena on tuoda esiin joukkueurheilun merkitystä lapselle ja nuorelle, kilpailullisuuden näkökulmasta. Kohteena tässä tutkimuksessa ovat joukkueurheilua nuorena harrastaneiden omat kokemukset joukkueensa kilpailullisesta toiminnasta. Tutkimuksessa tarkastellaan kilpailemisen merkityksiä.

Kohdejoukkona tutkimuksessa ovat nuoret aikuiset, jotka ovat nuorena harrastaneet tai harrastavat edelleen jotain kilpailullista joukkuelajia. Tutkimuksen kohdejoukko rakentuu eri ikäisistä, eri sukupuolia edustavista ja eri joukkueurheilulajeja harrastavista henkilöistä. Koemme, että aikuiset pystyvät käsittelemään kokemuksiaan laajemmin ja uskottavammin kuin nuoret sekä kertomaan omakohtaisia tarinoita kilpailullisuudesta.

4.2 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymys tässä opinnäytetyössä on:

Miten kilpaileminen nuoruudessa vaikuttaa yksilön elämään?

Tutkimuskysymyksellä haluamme selvittää haastateltavilta, miten kilpaileminen on vaikuttanut heidän elämäänsä. Kilpailemisen vaikutukset voivat heijastua työelämään, kouluun tai vaikka arjen askareisiin. Ne voivat olla joko myönteisiä, kielteisiä tai neutraaleja.

4.3 Tutkimusote

Päädyimme käyttämään kvalitatiivista tutkimusotetta, jossa tutkimusaineiston kokoa säätelee laatu eikä määrä. Aineiston tarkoitus on toimia apuvälineenä ilmiön tai asian ymmärtämisessä. Tavoitteena on selittää tai kyseenalaistaa ilmiötä, jotta asiaa voi ajatella uudesta näkökulmasta. (Vilka 2005, 126.)

Laadullisella tutkimuksella tarkastellaan merkitysten maailmaa. Merkitykset ilmenevät erilaisina suhteina ja niiden merkityskokonaisuuksina. Tutkimuksen

tavoitteena on avata ihmisten omia kuvauksia koetusta todellisuudesta. Tässä opinnäytetyössä halutaan selvittää juuri näitä yksilön omia kokemuksia joukkueurheilun parissa koetusta elämästä. Kuvausten arvellaan sisältävän aiheita ja asioita, joita yksilö pitää elämässään tärkeinä ja merkityksellisinä. (Vilka 2005, 97.)

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tämä sisältää ajatuksen siitä, kuinka moninainen todellisuus on. Laadullisessa tutkimuksessa yritetään tutkia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti tutkittavaa kohdetta. Laadullisella tutkimuksella on tarkoituksena löytää ja paljastaa asioita, kuin todistaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi ym. 2009, 161.) Tämän lisäksi Hirsjärven ym. (2009, 164) mukaan laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä ominaispiirteitä ovat esimerkiksi kohdejoukon valitseminen tarkoituksen mukaisesti, tapausten käsittely ainutlaatuisina ja aineiston tulkintansa mukaan sekä se, että käytetään ihmistä tiedon keruun välineenä. Tutkija pystyy luottamaan enemmän omaan havaintoihinsa ja keskusteluihin, kuin esimerkiksi mittausvälineillä tehtyihin testeihin.

Koemme, että laadullinen tutkimusote on luonnollinen vaihtoehto selvittäessämme haastateltavien kokemuksia siitä, kuinka menneisyydessä koetut asiat ovat vaikuttaneet heidän kasvuun. Pääsemme avoimilla vastauksilla paremmin kiinni yksilön omaan kokemukseen esimerkiksi miten yksilö kokee kilpailumisen vaikuttaneen elämäänsä ja mitä siitä on seurannut pidemmällä aikavälillä. Hirsjärvi & Hurme (2004, 27) toteavat myös, että kvalitatiivinen tutkimus tuo esille tutkittavien omat havainnot kokemuksista ja luo mahdollisuuden tarkastella heidän kehitykseen ja menneisyyteensä liittyviä tekijöitä.

4.4 Aineistonkeruumenetelmä

Aineistonkeruu on toteutettu teemahaastatteluina, joita usein kutsutaan myös puolistrukturoiduiksi haastatteluiksi. Tutkimusongelman selvittämiseksi haastattelussa nousee esiin tiettyjä teemoja, joihin halutaan saada vastaajilta aitoja vastauksia. (Vilka 2005, 102.) Teemahaastattelu on yksi laadullinen metodi, jota käytetään aineiston hankinnassa. Tämän metodin avulla tutkittavan omat

näkökulmat ja oma ääni pääsevät esille. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.) Teema-haastattelun avulla pystytään rajaamaan haastattelun aihetta siten, ettei haastattelu lähde suuntautumaan ei toivottuun suuntaan.

Opinnäytteemme tarkoituksena on tuoda esiin yksilön omia kokemuksia, joten on luontevaa käyttää aineistonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua teema-haastattelua. Tässä haastattelumuodossa avoimet kysymykset mahdollistavat avaamaan asiaa parhaiten omasta näkökulmasta omin sanoin (Hirsjärvi & Hurme 2004, 48). Omakohtaisia kokemuksia saadaan selvitettyä paremmin yksilöhaastattelussa kuin esimerkiksi ryhmähaastattelussa (Vilkkä 2005, 101). Teemahaastattelussa ihmisten omat tulkinnat asioista ja heidän asioille antamat merkitykset ovat keskeisiä. Nämä merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa, joka teemahaastattelussa otetaan huomioon. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 48.)

Aineistonkeruu ja teemahaastattelut on toteutettu keväällä 2018 viikkojen 5–6 aikana, jolloin haastattelimme yhteensä viittä henkilöä. Aineistonkeruu toteutettiin kolmena erillisenä päivänä. Kaksi haastattelua suoritettiin erillisinä päivinä ja kolme viimeistä saman päivän aikana peräkkäin. Yhden päivän aikana kolme haastattelua tuntui jälkikäteen ajateltuna hieman raskaalta. Viimeisessä haastattelussa ajatukset eivät meinanneet pysyä haastattelussa ja keskittyminen herpaantui hetkellisesti. Välillä oli hieman epäselvää, oliko kyseisen haastattelun aikana noussut aiemmin esiin jo samoja asioita, joita tulevien kysymysten teemat käsittelevät.

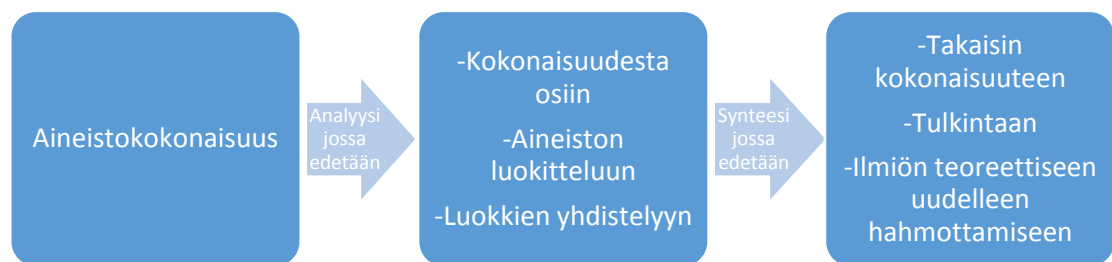
Tutkimukseen osallistuneista haastateltavista kaksi olivat tutkijoiden itse pyytämiä ja kolme haastateltavaa saatiin työelämäkumppanin Etelä-Savon Urheilukatemian avustuksella. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina ja ne olivat kestoaltaan 20–30 minuuttia. Haastattelut toteutettiin molempien tutkijoiden läsnä ollessa. Toinen tutkijoista toimi päähaastattelijana ja toinen täydensi lisäkysymyksillä. Haastattelut nauhoitettiin kahdella laitteella varmuuden vuoksi, jonka jälkeen ne siirrettiin tietokoneelle. Ensimmäisen haastattelun jälkeen haastattelurunko tarkentui muutamilla lisäkysymyksillä.

4.5 Analyysimenetelmä

Hirsjärven ym. (2009, 223) mukaan laadullisessa tutkimuksessa, joissa aineisto kerätään eri vaiheissa ja eri menetelmin, kuten esimerkiksi haastatteluin, analyysia tehdään vaiheittain pitkin tutkimusprosessia. Aineistoa voidaan siis analysoida ja kerätä samaan aikaan. Jokaisen haastattelun päätteeksi pohdimme yhdessä haastattelun aikana esiin nousseita aiheita ja teemoja. Koemme tämän helpottaneen analysointivaihetta kokonaisuudessaan.

Oikean analyysitavan valinnan pääperiaatteena voidaan pitää sitä, että valitaan sellainen analyysimenetelmä, jolla saadaan parhaiten tutkimusongelmaan tai -kysymykseen vastauksia. Alustavia analyysivalintoja tehdään jo aineistoon tutustuttaessa ja teemoittaessa aineistoa. (Hirsjärvi ym. 2009, 224.) Luettuamme aineiston päätimme jakaa tulokset neljään eri kategoriaan, jotka muodostuivat teemahaastattelurungon teemoista.

Hirsjärven & Hurmeen (2004, 143) mukaan analyysilla tarkoitetaan aineistokäsittelyn prosessia alusta loppuun saakka. ”Analyysissä eritellään, luokitetaan aineistoa, synteessissä pyritään luomaan kokonaiskuvaa ja esittämään tutkittava ilmiö uudessa perspektiivissä.” (Kuva 2.)

Kuva 2. Haastatteluaineiston käsittely analyysistä synteeseihin (Hirsjärvi & Hurme 2004, 144)

Haastatteluiden jälkeen aineisto muutettiin kirjalliseen muotoon litteroimalla, jonka jälkeen aineistoa analysoitiin sisällönanalyysin keinoin. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin pystymme vastaamaan tutkimuskysymykseen parhaiten. Sisällönanalyysia voidaan pitää kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän metodina. Siinä etsitään merkityskokonaisuuksia ja merkityssuhteita, jotka voidaan esittää vain sanallisina tulkintoina. (Vilka 2005, 140–141.)

Sisällönanalyysiä voi tehdä kahdella eri tavalla aineistolähtöisesti, jossa on tarkoitus löytää aineistosta jokin logiikka tai tyypillinen kertomus. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä taas lähdetään liikkeelle jostakin teoriasta johon tutkimus nojaa. Ensisijaisesti aineistolähtöisen sisällönanalyysin tavoitteena on ymmärtää tutkittavien ajattelutapoja ja toimia, kun taas teorialähtöinen sisällönanalyysin tavoitteena on uudistaa teoreettista käsitystä. (Vilkkä 2005, 140–141.)

Analyysivaiheessa litteroitua aineistoa selattiin ja luettiin yhdessä, tehden tulkintoja ja poimien talteen hyviä havaintoja. Analyysiin perustuen tutkimuksen tulokset on jaettu neljään kategoriaan. Ensimmäisessä kategoriassa kuvataan kilpailemisen merkitystä arkisiin asioihin, kuten koulunkäyntiin, työelämään ja sosiaalisiin suhteisiin. Toisessa kategoriassa selvitettiin joukkueen merkitystä kilpailtaessa. Kolmannessa selvitettiin haastateltavien näkemyksiä kilpailemisen merkityksestä nuorelle sekä onko kilpaileminen opettanut jotain. Neljäs kategoria käsitteli nuorten kilpailemista yleisesti.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kilpailemisen merkitys arjessa

5.1.1 Koulunkäynti

Haastateltavien vastauksista kävi ilmi, että kilpailemisen ei ole nähty vaikuttavan kielteisesti koulumenestykseen. Päällekkäisyydet koulun ja kilpaurheilun välillä on aina pystytty sopimaan. Koulu nähtiin tärkeänä kilpailemisen ohella, johon tuli yhtä lailla panostaa. Kaikki haastateltavista olivat suorittaneet vähintään toiseen asteen koulutuksen.

– –et varmaan se on vähän molemmat tukenu ehkä toisiaa. Että toisaalta on kasvatettu sillee et koulu on niinku tärke juttu, ja sit on korostettu myös sitä urheilua et jos sitä tehään ni sitte tehää kunnolla.” (H2)

No mä veikkaan että on semmonen tietty päättäväisyys ja vähän niinku semmonen perfektionistin taipumus, et ku jonkun alottaa niin halua sit niinku suoriutua siit mahdollisimman hyvin– – et hyvin vahvasti ku kuitenkin kilpailee ni se on sit sitä et viedään leikki loppuun sit niin hyvin ku pystyy, et mä näkisin et semmonen päättäväisyys ja täysillä vetäminen, mitä on kilpailu tuonu. (H4)

Useampi vastaaja koki kilpailemisen koulumaailman ulkopuolella toimineen koulunkäyntiä tukevana tekijänä. Tässä yhteydessä haastateltavien vastauksista nousi esiin yhteneväisyyksiä. Esiin nousi päättäväisyys, jolla haastateltavat tarkoittavat asioiden loppuun saattamista ja niiden hoitamista loppuun asti. Tämän lisäksi sitoutuminen korostui vastauksissa. Joukkueurheilussa on olemassa joukkueen sisäisiä sääntöjä ja rytmejä, joita tulee noudattaa. Sääntöjen noudattaminen ja rytmeissä pysyminen näkyy myös koulumaailman puolella. Kilpailemisen on nähty vaikuttavan myös haluun menestyä koulussa. Eräs haastateltavista mainitsi, että kouluarvosanat ovat luoneet kilpailua koulukaverien välillä, mikä on motivoinut opiskelemaan ahkerammin.

”No ehkä jonkunlainen sitoutuneisuus niihi asioihin mitä tehdään, että tietysti joukkueurheilussa vaaditaan sitä, että sun pitää olla sitoutunut tiettyihin sääntöihin, rytmeihin ehkä mä ainakin osasin olla koulussa ajoissa paikalla, sillo ku siellä piti olla et se tuli ehkä urheilun kautta, että se joukkueen paine painostaa aina siihen, että aikatauluista pidetään kiinni ja se on ehkä isoin asia. (H5)

Kilpaileminen joukkueessa on pakottanut yksilöt opettelemaan keskittymistä, suoraviivaisuutta ja oma-aloitteisuutta. Näiden ominaisuuksien siirtyminen koulumaailman puolelle nousi vastauksista esiin. Keskittymiskyky on kehittynyt joukkueurheilun myötä, joka auttaa myös keskittymään koulunpenkillä.

Työelämäkumppanimme Etelä-Savon urheiluakatemia toimii koko Etelä-Savon maakunnan alueella. Toiminta on käynnistynyt vuonna 2008 ESR-rahoitteisena projektina. Urheiluakatemia on tarkoitus kehittää ja järjestää maakunnan alueella toimivien oppilaitosten kansalliseen tai kansainväliseen menestykseen tähtääville opiskelijoille erilaisia tuki-, valmennus- ja harjoittelupalveluita. Kokonaisuudessaan urheiluakatemia pyrkii tukemaan opiskeluiden ja kilpaurheilun yhteensovittamista. Urheiluakatemia tekee yhteistyötä kaikkien toisen asteen ja korkea-asteen oppilaitosten kanssa. Akatemiavalmennusta ollaan laajentamassa myös yläkoululaisten pariin. (Etelä-Savon urheiluakatemia 2018.)

5.1.2 Työelämä

Haastateltavilta kysyttiin, onko kilpaileminen tukenut jollain tapaa ammatinvalintaa sekä onko kilpaileminen antanut joitakin taitoja, jotka ovat siirtyneet myös työelämään. Lähes kaikki nostivat työelämäkontekstissa esiin samoja asioita ja teemoja kuin aiemmin koulunkäyntiin liittyen, esimerkkinä sitoutuminen tehtävään työhön. Yksi haastateltavista on luonut myös ammattilaisuran kansallisella huipulla.

Kuten urheilussa, myös työelämässä koetaan välillä vastoinkäymisiä tai esimerkiksi suuria rahallisia tappioita. Haastateltavat kuvasivat hyvin sitä, että pettymyksiin tai onnistumisiin ei saa jäädä kiinni. Tyytyminen tiettyyn hyvänolon tunteeseen estää kehittymistä. Pettymyksistä on myös päästävä yli,

jotta joukkueena voidaan oppia virheistä ja mennä eteenpäin. Joukkuetta voidaan verrata työelämän työyhteisöihin tai työelämässä välttämättömään tiimityöhön.

No on ehdottomasti ja sit tottakai mikä tulee myöskin semmosten pettymysten tai sitten niiden voittojen käsitteleminen, ei niihin voi jäädä niin sanotusti makaamaan, on se ihan mikä tahansa tulos niin sit pitää päästä siit eteenpäin. – – et myöskin semmonen tyytyväisyys niin ei voida jäädä tyytyväiseksi (H4)

Kaikki viisi haastateltavaa toimivat jonkinlaisissa ohjaus- tai valmennustehtävissä, joista neljä toimivat nuorten valmentajina oman lajinsa parissa. Eräs haastateltavista nosti esiin valmentamisen mielekkyyden omassa lajissaan korostaen, ettei liikunnanohjaus jossain muussa lajissa olisi yhtä innostavaa.

*No siis tottakai koko se 20 vuotta mitä ammatiksee pelas nii looginen vaihtoehto ku sai tän työpaikan nii tottakai tää ammatti tällä hetkellä tuli iha puhtaasti kilpailun kautta.
(H5)*

*– –kyllä täältä saa semmosen tietynlaisen auktoriteetin mikä auttaa ja suoraviivisuus toi myös. ...Et siitä on kyllä iso apu just että pystyt ottaa isomman porukan haltuu ja opettaa sitte pienemmille.
(H3)*

Työelämää pohdittaessa, haastateltavat nostivat esiin ryhmän sisäisten roolien tunnistamisen sekä myös oman roolinsa tiedostamisen työyhteisössä. Joukkueurheilussa voi oppia tietynlaista auktoriteettia, jota voi hyödyntää tulevalla työuralla erilaisissa ohjaus- tai esimiestehtävissä. Joukkueessa kaikki eivät voi toimia auktoriteetteina. Joukkueissa on olemassa erilaisia rooleja ja jokaisella jäsenellä on oma paikkansa joukkueessa.

Oppinu tunnistamaan itestään erilaisia rooleja ryhmässä riippuen siitä tavallaan omasta statuksesta ryhmässä ja sit siitä itse koko

ryhmästä. Et huomaa aina sen, että on eri ryhmissä itellä on erilaisia rooleja. On oppinu tunnistamaan ja toimimaan sit sen oman roolin mukaan. (H1)

Rooleilla voidaan tarkoittaa erilaisten joukkueen jäsenten tehtäviin perustuvien odotusten tai normien kokonaisuutta. Roolit voivat esittäytyä tehtäväsidonnaisina, kuten johtajan tai järjestelijän rooleina, mutta myös muilla tasoilla, kuten sosiaalisina ihmissuhteisiin liittyvinä rooleina. Tähän roolittamiseen vaikuttavat yksilön omat ominaisuudet sekä sijoittuminen ja toiminta muissa yhteisöissä. Hyvin usein yksilön hakemaan tai ansaitsemaan asemaan vaikuttaa joukkueen ulkopuolella hankittu osaaminen tai kokemus. (Rovio & Saaranen-Kauppi-nen 2009, 68–70.)

5.1.3 Sosiaaliset suhteet

Haastateltavat eivät kertoneet, että kilpailemisella olisi suoranaisia vaikutuksia sosiaalisiin suhteisiin. Kilpailemisen on kuitenkin nähty opettavan erilaisia sosiaalisia taitoja, kuten esimerkiksi palautteenantoa. Kilpaileminen on myös laajentanut sosiaalisia verkostoja, joita voi mahdollisesti hyödyntää tulevaisuudessa.

Ehkä sit myös sosiaalisia taitoja, osaa antaa ehkä vähä palautteen anto joskus se toimii paremmin ja jossain tilanteissa toimii huonommin jos sattuu menemään sekasi nää. (H1)

No tän kautta on tullu älyttömästi sosiaalisia suhteita, että miele-tön määrä kontakteja ympäri ja jos jotain ei tiä nii yleensä löytyy kyllä kaveri jolta pystyy auttamaan että tosi paljon apua kyllä siitä. (H5)

Aktiivinen kilpaurheilu voi rajoittaa osallistumista sosiaalisiin tapahtumiin. Tämä voi heijastua kielteisesti kaverisuhteisiin. Eräs vastaajista nosti esille, että nuoruudessa kavereiden oli vaikea välillä ymmärtää, että ei pääse osallistumaan kaikkiin tapahtumiin harjoitusten takia. Kuitenkin haastateltavan mukaan tärkeimmät ja merkityksellisimmät kaverisuhteet ovat muodostuneet joukkueen kautta. Nuorempana joukkueen ulkopuolisten kavereiden jääminen

ulkopuolelle saattoi välillä harmittaa. Sosiaaliset suhteet ovat kuitenkin lapselle ja nuorelle tärkeitä tekijöitä mielenhyvinvoinnin näkökulmasta (Mielenterveysseura 2018). Myönteiset ihmissuhteet ja sosiaaliset verkostot ovat ihmisen psyykkisen hyvinvoinnin kannalta merkittävässä roolissa (Laine 2005, 140). Yksilö tarvitsee ystävyyttä, hyväksynnän sekä kuuluvuuden tunteita. Kilpailutilanteessa nuori voi joutua laittamaan kaikkensa peliin ja poistumaan omalta mukavuusalueelta. Parhaimmillaan joukkueurheilu voi olla turvallinen ympäristö epäonnistua ja yrittää uudelleen. Joukkueessa voi olla oma itsensä, näyttää tunteensa ja ilmaista ajatuksiaan. Haasteet ja vastoinkäymiset lujittavat joukkueen yhteishenkeä. (Mielenterveysseura 2018.)

Turvallisuuden tunteella tarkoitetaan, että yksilö kokee luottamusta ja hyvää oloa muihin ihmisiin myös muutostilanteessa. Yksilö uskaltaa kertoa mielipiteensä ja pitää vallitsevia sääntöjä reiluina. Roolinsa, ominaisuutensa ja yksilöllisyytensä tunteminen kuuluvat itsensä tiedostamiseen, mikä on osa itsetuntoa. (Laine 2005, 26.)

No sanotaanko näin, että kyllähän sitä muutamat opiskelijabileet jäi väliin ku oli noita omia treenejä, mutta aika hyvin ku on tottunu sillee aikatauluttaa ja järjestelemää elämää ja pitäny huolta siitä että pääsee välillä vähä tuulettumaaki. (H2)

Sosiaaliset suhteet ja kilpaileminen näkyvät myös vapaa-ajalla, jolloin kilpailemisen synnyttämä kilpailuvietti siirtyy vapaa-ajan harrastuksiin tai kavereiden kanssa oleskeluun. Osittain kilpaileminen myös vapaa-ajan peleissä on vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiin kielteisesti ja aiheuttanut lievää sanaharkkaa kavereiden välillä.

kavereittenkin kanssa sitte jos häviää nii kyllä siinä sulkapallomailat lentelee ja mailat katkeilee. Se on niin kova kilpailuvietti mikä täältä on tullu, et on pakko voittaa oli sitte höntsät tai ei laji mikä tahansa niin se on pakko voittaa. (H3)

No kyl mä nään tosi hauskana ajatuksena, että on se mikä tahansa ni siit jotenki väännetään se kilpailu, et on se sit tyttöystävä esimerkiks just miettiny et miks just aina pitää kaikesta kilpailla? –

–ulkopuolinen joka ei oo kilpaillu, ni se on ehkä tyhmänki olosta, et miks noiden pitää vääntää tostakin. (H4)

Eräs vastaajista nosti esiin, että ulkopuolisten on hieman vaikea ymmärtää sitä, mitä kilpaileminen pienistäkin asioista voi antaa ja merkitä. Kilpailu on aina yksilön oma henkilökohtainen, eli subjektiivinen kokemus, joka käy ilmi luvussa 2.1 esitellyssä Martensin (1976) mallissa. Usein ulkopuolisten on vaikea ymmärtää kahdenvälistä kilpailutilannetta, koska he eivät itse ole koke-
massa siinä tilanteessa kilpailemisen tuottamaa tunnetta.

5.2 Joukkueen merkitys

Joukkue rakentuu yksilöistä, jotka yhdessä päättävät yhteisen tavoitteen, jota kohti kulkea. Onnistuneessa joukkueessa yksilöt elävät joukkueelle eivätkä elä pelkästään omista onnistumisista. Joukkueessa yksilö voi kokea suurta yhteisöllisyyden ja kuulumisen tunnetta. Tavoitteellisuus ja tietoinen itsensä toteuttaminen ovat yksilölle tärkeitä tekijöitä. Yksilön, kuin myös ryhmien toiminta ohjaa aina erilaiset tehtävät ja tavoitteet. Tavoite on jokin päämäärä tai kohde, jonka eteen ryhmä tai yksilö tekevät töitä, jotta saavuttaisivat asettamansa tavoitteen. (Rovio 2009, 128.)

Päätetään yhdessä joku tavoite etukäteen vaikka kukaan ei ole sitä ennen ja sitten mennään sitä kohti ja kaikki kannustaa toisia jatkuvasti et ainakin sen mitä itse aattelen tosta joukkueurheilusta ni en osais kuvitella että yksilölajeja lähtisin pois harrastamaan ku se on niin vahva se joukkuehenki mikä on aina. (H2)

No joukkuehan on kaikki kaikessa. jos ryhmä on muodostunut yhteen niin sillohan se ryhmä elää täysin sitä omaa juttua. – – Se on joukkueurheilussa mun mielestä hienointa just se et ku ryhmädynamiikka on kunnossa ja ku tulee voittoja, niitä eletään yhdessä ja sit taas tappiot eletään yhdessä. (H5)

Ryhmädynamiikasta puhuttaessa tarkastellaan joukkueen jäsenten vaikutusta toisiinsa yhteisen tavoitteen saavuttamiseen. Se kuinka pelaajat kokevat toisensa, vaikuttaa paljolti siihen pystytäänkö joukkueen osaaminen ja yhteinen

voima hyödyntämään. (Heino 2000, 203.) Aina ei voi miettiä omaa etua vaan täytyy miettiä joukkueen parasta. Välillä joukkueurheilussa voi joutua antamaan tilaa toiselle, jotta joukkue voi menestyä.

Tulee mielee ehkä meidän omat SM-finaalit niin tota, kolmesta voitosta poikki A-junioreissa ja meil oli sillai että ihan meidän ikäluokan parhaat pelaajat oli jo liigassa silloin ja johettii otteluvoitoin 2-1 bluessia, ja sitte bluessi tasotti kotona meit vastaa 2-2 voittoihin, ja se oli kolmesta voitosta kiinni eli ratkaseva, meidän kannalta mahdollinen ratkaiseva peli oli sitte vieraissa. Ja me oltiin sovittu valmennus ja joukkue yhdessä, et ei oteta niitä liigapelaajia mukaan. Mut sit ne molemmat on semmosia ketä on meidän kans lapsesta asti kasvanu, meillä meni ykkössentteri loukkaantu siinä kotipelissä ja mä olin sitte ite niinkun voi sanoo duunariosaston pelaaja, niin tehtiin ratkaisu et ne molemmat liigapelaajat tulee siihen viimeeseen peliin, niin silloin mä en mahtunu ite kokoonpanoon. Mut tavallaan se oli ihan ok, ne oli mun parhait kavereit sieltä, niin se oli niinku ok, et mä en itse pelaa viimeisessä finaaliottelussa ja he pelaavat, ja se voitto maistu ihan yhtä hyvältä. Et semmonen tietynlainen välittäminen siitä yhteisöstä mikä siinä sulla ympärillä on, et onhan se tietyl tapaa vähän ku perhe, sä oot niiden kaa viittä tuntia joka ikinen päivä. niin ehkä se kilpailu siinänsä, vaikka sä kilpaillet joka päivä niiden pelaajien kaa ja kavereiden kaa siitä että sä pääset pelaamaan, vai pääsee se niin on vasta peilin toisella puolella se et te ootte yhtä perhettä. (H4)

Perhe, joukkue tai vaikka työyhteisö, ovat paikkoja joissa on otettava muut huomioon. Edellä oleva tarina kuvaa joukkueen merkitystä yksilön näkökulmasta. Haastateltava analysoi joukkueen pelaajien välisten suhteiden merkitystä ja nostaa esiin selvästi, että joukkueen tavoitteet menevät oman edun edelle eikä se välttämättä harmita. Joukkueen toimiessa pitkään yhdessä, kavereisuhteet voivat nousta tärkeämmiksi, kuin omat henkilökohtaiset saavutukset tai eteneminen uralla.

Joukkue voi vaikuttaa monella eri tapaa yksilön kokemukseen koetusta kilpailutilanteesta. Haastateltavien vastauksista nousi esiin myös se, että vaikka kilpaillaan joukkueena, silti jokainen on yksilö, jolla on henkilökohtaiset tavoitteet. Luvussa 2.3 esitellyn Martensin mallin mukaan yksilön subjektiivinen kokemus kilpailutilanteesta määrittää sen, miten hän reagoi objektiiviseen kilpailutilanteeseen.

Kun saa sen sisäisen kilpailun ymmärrykseen siihen päivään, arkeen, niin sit se ruokkii sitä tehtävää pidemmälle. Mut kyl sen näkee et onko sitä vai eikö sitä oo, ja jos sen sit tulee pakoltaki tunnekuohuja ja se kuuluu mun mielestä siihen kilpailuun, ehkä suurin asia miten ne tunteet ja kuohut käsittelee heti jälkikäteen, et asioista pitää mennä yli. (H4)

Sisäinen kilpailu on vahvasti läsnä joukkueurheilussa. Joukkueen sisällä pelaajat taistelevat pelipaikasta muiden kanssa. Vastaajat kertoivat, että sisäinen kilpailu edistää omaa tekemistä, mutta se voi myös aiheuttaa kiistelyä joukkueen sisällä. Tunteiden purkaukset ovat osa tätä prosessia, mutta haastateltavat näkivät tämän kuuluvan asiaan ja kehittävän tunteiden käsittelyä. Asioista tulee kuitenkin keskustella ja asiat kuuluvat käsitellä asioina.

5.3 Kilpailemisen merkitys nuorelle

Kilpailu ja kilpaileminen voivat opettaa nuorelle monia eri asioita. Kilpailun kautta nuori oppii käsittelemään onnistumisia ja epäonnistumisia. Se vahvistaa tunnetaitoja sekä oppii tiedostamaan ja arvioimaan omia kykyjään. Mikäli kilpailutoiminta ovat yksilön kannalta oikeanlaista se tukee kilpailijan kehitystä, asettaa saman tasoiset kilpailijat samalle viivalle, opettaa taistelemaan sekä voittamaan ja häviämään. Oikeanlainen kilpailutilanne ei kuitenkaan liian aikaisin määritä nuorta luuseriksi tai puolestaan superlupaukseksi. (Hakkarainen & Nikander 2009, 147.)

Käsittelemään erilaisia tunteita, tunteita ja tunne tiloja ja ne ollu pettymyksiä. Ne on ollu joskus onnen, niiku riemukkaita tuntemuksia että kyllä siinä itteensä oppii tuntemaan aika paljon ja kasvaamaan sitä kautta. (H5)

*ku tuli niin sanottu tasojoukkueet et valittiin niin sanotut ykköspe-
laajat, niin siinä vaiheessa opetetaan tietyllä tapaa kilpaileen, et sä
oot joko tarpeeks hyvä tai sä et oo. Sehän opettaa sua ite määrit-
telemään sitä omaa ja ulkopuolisten tasoa (H4)*

Kilpailutilanteessa nuori oppii määrittämään omaa tasoaan vertaamaan sitä muihin. Oman tasonsa määrittely ja arviointi yhdistyy itsetunnon rakentumiseen. Itsensä tiedostamisella tarkoitetaan, että yksilö tiedostaa oman roolinsa ja ominaisuutensa ja osaa verrata itseään muihin. (Laine 2005, 26).

Se opettaa sua tulemaan toimeen sen toisen kanssa, käsittelemään ne tunteet, tunnekuohut. Kilpaileminenhan on sitä samaa et sä oot tavallaan vihollinen mut tavallaan te ootte kavereit ja sit on tulos mikä tulos ni teidän pitää käsitellä se, yksilön pitää käsitellä se päässään, et hän voitti tai hävis. Tottakai elämä ei oo pelkkää ruusuilla tanssimista, tulee vaikeita hetkiä jälkikäteen, sit sä oot kilpaillu ni sä tiedät mitä on myös se huono fiilis ja miten sä käännät niitä positiivisemmaks. (H4)

se opettaa vähä poistumaan sieltä omalta mukavuus alueelta ja vähä haastamaan itteensä ja just, että kun vähä ylittää niitä omia rajoja niin se vahvistaa itseluottamustakii hirveesti ku tajuaa sen, että voi onnistua. (H2)

Onnistumisen kokemukset lisäävät pätevyyden tunnetta. Yksilö tietää mihin hänen taitonsa riittää, jolloin hän voi ottaa mahdollisesti riskejä ja sietää pettymyksiä. Yksilö on sitoutunut itseensä ja voi suunnata energiansa ympärillä oleviin yksilöihin sekä vuorovaikutustilanteisiin. (Laine 2005, 27.)

Kilpailemisen on koettu opettavan reilua peliä. Kilpakentillä on aina olemassa eri lajille ominaiset säännöt ja säännökset. Myös tavallisessa elämässä on olemassa tiettyjä yleisesti hyväksyttäviä normeja sekä sääntöjä, mitä arkielämässä tulee noudattaa. Kilpakentillä on aina myös toinen osapuoli, eli vastustaja. Reiluun kilpailemiseen kuuluu lisäksi vastustajan kunnioittaminen huolimatta siitä, että taistellaan voitosta.

Voisin sanoo, et se on opettanu päämäärää, et sä asetat jonkun päämäärän eri asioihin. Et vois olla mikä, vaikka koulu tai mikä tahansa, ni lähet tavoittelemaan jotain, ja sit sä teet sen eteen asioita, et mikään ei tuu tietyl tapaa ilmasiks et se vaatii jonkun työmäärän, et siin on se joku päämäärä. (H4)

Haastateltavien mukaan kilpailu opettaa työnteen merkitystä. Omien tai yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi joutuu tekemään paljon töitä. Tavoitetietoisuus on osa itsetuntoa sekä yksi itsetunnon ulottuvuuksista. Yksilön täytyy tiedostaa mitä tavoitteiden saavuttaminen häneltä vaatii, jotta hän kykenee saavuttamaan asettamansa tavoitteet. (Laine 2005, 26).

5.4 Nuorten kilpaileminen

Kysyimme kaikilta haastateltavilta, miten he näkevät nuorten kilpailemisen ja pitääkö nuorten kilpailla. Jokainen haastateltava oli sitä mieltä, että kilpaileminen on hyvä asia, jos se toteutetaan oikein. Haastateltavien näkemyksiä puoltaa myös Hakkarainen & Nikander (2009) joiden mukaan ”Kilpailutoiminta ei estä lapsen ja nuoren normaalia kehitystä, jos se on organisoitu niin, että siinä huomioidaan erilaiset kehitysvaiheet ja biologinen ikä” (Hakkarainen & Nikander 2009, 146–47). Tällä tavoin organisoitua kilpailutilannetta voidaan kutsua oikeanlaiseksi kilpailuksi. Kilpailemisen nähtiin opettavan ja valmistavan nuoria elämään. Vastauksista käy ilmi, että kilpailua tapahtuu muuallakin kuin urheilukentillä. Nuori joutuu kilpailemaan koulussa ja työpaikalla. Kilpailun tulee alkaa leikin varjolla, mutta ajan myötä se voi kehittyä hiljalleen vakavammaksi.

Pitää. Pitää kilpailla, koska nykysellään ja nykyään koko elämä on kilpailua. Niii. Se että kaikki on hattaraa ja pullamössöä niin ei se tottakai sitäki pitää olla mutta kyllä miun mielestä liikunnassa ja urheilussa pitää kilpailla. (H1)

Pitäis. Ehattomasti, koska mun mielestä tää on se mikä kantaa hedelmää, että et sää elämässä sulla ei ikinä tuu sellasta tasa-puuta, vaan kaikki koulupaikat, työpaikat, urheilut, sä joudut aina kilpaileen niissä. (H3)

Eräs haastateltavista, joka toimii nykyään valmentajana, nosti esiin sukupuolten välisiä eroja kilpailussa. Tämän mukaan poikien puolella kilpailu korostuu enemmän yksilöiden väliseksi ja näyttäytyy sisäisenä kilpailuna, kun taas tyttöjen puolella tätä ei ole havaittavissa kovin merkittävästi. Sukupuolten väliset erot eivät nousseet tutkimuksessa muuten ilmi.

Kilpailemaan voidaan myös oppia. Erään haastateltavan mukaan kilpailemisen tulee olla vaiheittain etenevää ja omaehtoista. Kilpaileminen tulee aloittaa ensin leikin varjolla, jota voi vaiheittain alkaa korostamaan lisää. Kilpaurheilu huipulla on raakaa. Nuoren tulee olla tietoinen siitä, mitä ammattilaisuus vaatii, mikäli hän tavoittelee uraa huipulla.

Lapset muodostavat ja rakentavat itse kilpailullisia elementtejä sisältäviä leikkejä arkisessa toiminnassaan. Tämä on osittain tiedostamatonta kilpailua sekä varsin harvoin ohjattua toimintaa. Pekkarisen (1998) mukaan lapset haluavat kilpailla, samalla testaten omaa osaamistaan. Erityisesti 6–12 vuotiaina lapset innostuvat suuresti kilpailemisesta. Tätä ikäkautta kutsutaankin sosiaalisen vertailun iäksi. (Pekkarinen 1998, 78.) Jaakkolan (2009, 333) mukaan 12–13 vuotiaana murrosiän kynnyksellä ulkoiset tekijä, esimerkiksi palkinnot, itsensä vertaaminen muihin tai pelko häviämisestä nousevat entistä tärkeämmiksi tekijöiksi jatkaa urheilemista.

No mun mielest ehdottomasti pitäis. Ja se lähtee sieltä ihan jo, tarha, ala-aste iästä, et se on sitte niiden oma, et joku laittaa sen pienen kilpailun käyntiin, on se sitten joku maalien laskeminen ja sit se lähtee, sit ne kilpailee vastakkain, on se vaikka juoksu, X määrä metrejä, et se lähtee ensin siitä omaehtosesta. (H4)

Nooh, ala-asteella myö tehtiin se iha itte. Saatiin me, meil oli tosiaan rinnakkaisluokalla ja meillä oli paljon, suurin osa pelas jotain–myö tehtiin se raaka kilpailu ihan ite silloin siellä. (H1)

Kysyimme haastateltavilta mikä olisi heidän mielestä sopiva ikä aloittaa kilpailullinen toiminta. Haastateltavista jokainen oli sitä mieltä, että kilpailun roolia tulisi kasvattaa vaiheittain ja edetä yksilön ehdoilla. Heidän mukaan 12–15 vuotiaan koettiin olevan valmis sitoutumaan kilpailulliseen toimintaan. Vastaukset ovat myös hyvin samansuuntaiset luvussa 2.2 esitettyjen Passerin ajatusten kanssa, jonka mukaan 10–12 vuotias pystyy vasta ymmärtämään kilpailuprosessin merkitystä.

No mie näkisin et se ehkä siinä kymmenen ikävuoden jälkeen sitä voidaan lähteä tuomaan siihen. Sit vähän tottakai ryhmän tason mukaan ruveta asteittain korostamaan sitä, mutta ei uhrata sen yksilön sitä omaa kehitystä ja tätä sen kilpailemisen eteen. Kyllä siinä vaiheessa sen pitää olla jo täysin selvää niille ketkä sitä haluaa tehdä, että nyt niinku pelataan oikeesti. (H1)

– –mitä sitä nyt sanois 13-14-15 vuotiaana et kyl mä sanoisin, että vielä lapsena ku harrastaa nii enemmän sen ilon kautta ja sitte vasta myöhemmin siinä murrosiän paikkeilla sitte tekee niitä valintoja, että haluuko tosissaa lähteä. (H2)

Nuoren Suomen, Lasten ja nuorten kilpailutoiminnan suositukset julkaisun (2004) mukaan tulosten julkaisussa 14-18 vuotiaalle järjestetyssä kilpailullisessa joukkueurheilussa tulisi ylläpitää sarjataulukkoita, pistepörssejä ja ranking-listoja, koska monipuolinen tilastointi voi kannustaa eritavoin erilaisia yksilöitä. (Nuori Suomi 2004, 25) Tätä samaa teemaa tukee myös eräs vastaajista, jonka mukaan esimerkiksi sarjataulukoiden poistaminen tietyistä nuorten sarjoista olisi typerää.

No kyllä se varmaan murrosiän jälkeen 15–16 vuotiaana alkaa syntyy se oikee oikee kilpailu. Emmä väheksy sitä kilpailua et kymmenvuotiaat pelaa, niilläkin pitää olla kilpailua, mutta se kilpailu pitää olla valmentaja johtosesti oikea henkistä, että se ei saa nousta keskiöön. (H5)

Kilpaileminen nähdään alkujaan sisäsyntyisenä viettinä, jonka roolia voi ohjautusti korostaa enemmän mitä vanhemmaksi nuoret kasvavat. Jokaisen nuoren yksilölliset ominaisuudet tulee huomioida nuorten joukkueurheilussa. Valmentajalla on tässä suhteessa tärkeä rooli. Yksilöiden tulee saada kehittyä joukkueessa ja kokea onnistumisen kokemuksia. Tämä kuvastaa oikeanlaista kilpailua. Liiallinen voiton korostaminen luo väärän asetelman koko toimintaan.

Yksilön sisäinen motivaatio liittyy pitkälti haluun jatkaa tai sitoutua urheilutoimintaan. Tämän synnyttäminen on yksi valmentajan keskeisimmistä taidoista. Valmentajalla on tärkeä rooli motivaatioilmaston luomisessa, millä tarkoitetaan ympäristöä, jossa ilmapiiri on salliva eikä yksilöt koe pelkoa ulkoisista uhkista. Motivaatioilmasto voidaan jakaa tehtävä- ja kilpailusuuntautuneisiin osa-alueisiin. Valmentajan valinnoilla on suuri merkitys nuorten tulevaisuuden suhteen. Valmentajan korostaessa palkintoja ja kilpailemista, muodostuu motivaatiosta kilpailusuuntautunut. Tehtäväsuuntautunut ilmasto saadaan aikaiseksi, kun korostetaan enemmän oman kehittämisen ja yrittämisen tärkeyttä. (Jaakkola 2009, 335.) Näiden kahden suuntauksen välille olisi tärkeää luoda yhtenevä ja molemmat suuntaukset huomioiva toimintasuunnitelma. Kilpailun sisältäessä oppimista, yrittämistä ja omaan kehittymiseen liittyvää toimintaa, ei kilpailu ole millään tapaa haitaksi nuorelle (Jaakkola 2009, 347).

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Pohdintaa

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää aikuisten kokemuksia nuorena harrastetusta joukkueurheilusta sekä avartaa näkemyksiä nuorten kilpailemisesta yleisesti. Tarkoituksena oli tuoda esiin, miten kilpaileminen nuoruudessa on vaikuttanut haastateltavien elämään yleisellä tasolla. Yleisellä tasolla tässä opinäytetyössä tarkoitetaan yleisesti yhteiskunnassamme hyväksytyinä ja tavoiteltavina pidettyjä arkisia asioita, kuten koulutus, työelämä tai sosiaaliset suhteet. Näiden lisäksi tutkimuksessa selvitettiin haastateltavien omia näkemyksiä siitä, onko kilpailulla kasvattavaa vaikutusta sekä pitääkö nuorten kilpailla, ja minkä ikäisenä kilpailua tulisi alkaa korostaa nuorten urheilussa.

Tutkimuksen aineistonkeruun päätyttyä kävi ilmi, että kaikki haastateltavat suhtautuvat kilpailemiseen hyvin myönteisesti. Kilpailumyönteisyys esiintyi selkeästi vastauksissa. Haastattelussa kysyttiin kaikilta: Pitääkö nuorten kilpailla? Kaikki haastateltavat vastasivat kysymykseen sen enempää miettimättä myöntävästi. Voidaan siis todeta, että kaikille haastateltavista on jäänyt kilpailemisesta nuoruudessa myönteinen kuva. Kilpailumyönteisyys sulkee tutkimuksen tuloksista automaattisesti pois mahdollisen kielteisen kuvan kilpailemisesta. Mikäli tutkimuksessa olisi ollut suurempi otanta haastateltavia, olisi tulokset varmasti olleet moninaisempia ja esiin olisi saattanut nousta myös enemmän kielteisiä kuvauksia kilpailemisesta ja sen vaikutuksista.

Tutkimuksen tuloksiin olisi voinut vaikuttaa suuremman otannan avulla valitsemalla laajemmin haastateltavia sen mukaan, mitä he tänä päivänä tekevät. Tässä tutkimuksessa kaikki haastateltavat harrastavat edelleen tavoitteellisesti joukkueurheilua tai valmentavat tavoitteellisia joukkueita. Tämä on voinut vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin. Mikäli haastateltavat olisivat lopettaneet kilpaurheilun nuoruudessaan olisivat myös tulokset voineet olla erilaisia.

Tutkimusta tehdessä kävi ilmi, että kilpaileminen on paljon muutakin kuin tulostaululle tuijottamista. Kilpailu voi opettaa nuorelle arvokkaita taitoja, joita elämässä tarvitaan. Epäonnistumiset kilpakentillä ovat verrannollisia arkisessa

elämässä tapahtuviin vastoinkäymisiin. Ne tulevat eteen yllättäen eikä niitä voi välttää. Epäonnistumiset tulee kohdata ja käsitellä oikein. Kilpamentillä näitä taitoja voidaan harjoitella turvallisessa ympäristössä, jossa on ympärillä valmentajia ja joukkuekavereita.

Epäonnistumisia ja vastoinkäymisiä tulee pohtia yhdessä joukkueen kanssa turvallisessa ympäristössä. Haastateltavien vastauksista nousi esiin tappioiden ja voittojen auki puhumisen merkitys. Joukkueen sisäiset ristiriidat ja pettymykset tulee käsitellä asioina eikä syytellä joukkuekavereita tai mennä henkilökohtaisuuksiin. Valmentajalla on kasvattajana tässä suhteessa suuri vastuu pyrkiä luomaan turvallinen ympäristö, jossa aiheista voidaan puhua avoimesti joukkueen kesken. Epäonnistumisten käsittely nähdään myös yksilön henkilökohtaisena prosessina ja se jatkuu usein pitkään myös kilpailijan oman pään sisällä. Eräs haastateltavista kertoi omalta uraltaan raastavan epäonnistumistarinan ainutlaatuisesta finaalitappiosta. Kyseisen pettymyksen käsitteilyyn oman päänsä sisällä kului haastateltavan mukaan todella paljon aikaa.

Mielenkiintoisena näkökulmana haastatteluista nousi esiin kilpailullisen vapaaajan toiminnan heijastuminen myös koulumaailman puolelle. Haastateltavien mukaan kilpamentillä esiin nouseva päättäväisyys on heijastunut myös koulumaailman puolelle, jossa asiat haluttiin myös hoitaa loppuun mahdollisimman hyvin. Samat asiat nousivat esiin työelämä-kontekstissa, jossa vaaditaan myös paineensietokykyä ja kykyä mennä eteenpäin epäonnistumisista huolimatta.

Haastateltavien vastauksista kävi ilmi, että nuorena harrastettu kilpaurheilu on toiminut tukevana tekijänä monella elämän osa-alueella. Tutkimuksen tulokset vahvistavat sitä, että Suomessa kilpaurheilulle on tilausta. Kilpaurheilu koetaan opettavaisena ja elämää varten valmistelevana aktiviteettina suurelle osalle nuorista. Kilpaurheilu on aiheuttanut pitkään suomalaisissa keskusteluissa ristiriitoja sen suhteen missä määrin kilpaurheilua tulisi harjoittaa. Nuori Suomi Ry:n esittämien tasapuolisten liikuntamahdollisuuksien lisäämisestä on muodostunut ristiriitaisia näkemyksiä kilpa- ja huippu-urheilua tukevien osapuolten keskusteluissa. Nuori Suomi ry:tä on syytetty esimerkiksi suomalaisen kilpaurheilun tuhoamisesta. (Hakkarainen & Nikander 2009, 146.)

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimukseen osallistuneet haastateltavat ovat hyviä esimerkkejä kilpaurheilijan elämänpolun läpi kulkeneista aikuisista, joiden kaikkien urheilutausta on hyvin moninainen. Kaikki haastateltavat olivat harrastaneet tai harrastavat edelleen joukkueurheilua. Haastateltavat ovat tämän lisäksi menestyneet elämässään yleisellä tasolla hyvin. Kaikilla on koulutusta vähintään toiselta asteelta. Kolmella viidestä on korkeakoulutason koulutusta tai korkeakoulututkinto. Sosioekonomisesti ajateltuna haastateltavat ovat hyvässä asemassa, sillä kaikki myös työskentelevät tällä hetkellä. Kilpaileminen on tälläkin hetkellä läsnä kaikkien arjessa jollain tapaa.

Kuten luvussa 4.4 on esitetty tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että teema-haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, jolloin haastateltavien näkemykset ovat aidosti heidän omiaan. Vilkan (2005) mukaan laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa tutkija on itse vastuussa siitä, miten luotettava tutkimus lopulta tulee olemaan. Tutkijan tekemät valinnat ja ratkaisut määrittävät tutkimuksen suunnan. Tutkijan on siis arvioitava tutkimuksensa luotettavuutta koko ajan työskennellessään ja tehdessään ratkaisuja. Tutkijan täytyy kyetä perustelemaan valintansa tutkimustekstissään, miksi nämä ratkaisut on tehty ja miten niihin on päädytty. (Vilka 2005, 158–159.) Tässä opinäytetyössä tutkijoina olemme perustelleet käytettävät menetelmävalinnat perusteellisesti luvussa 4.4. Näiden lisäksi tutkimuksemme luotettavuutta todentaa myös uskottava, puolueeton ja teemoitettu haastattelurunko (liite 1).

Ajallisesti tutkimus toteutettiin tavallista nopeammalla aikataululla. Ideointivaihe ja työn suunnittelu toteutettiin syksyllä 2017. Tutkimuksen aineisto kerättiin ja analysoitiin keväällä 2018 nopealla aikataululla. Tutkimuksen nopea eteneminen toi mukanaan omat haasteensa tutkimuksen toteutukseen. Aineistonkeruun ja analysoinnin nopea aikataulu on vaikuttanut esimerkiksi otannan määrään, mikä olisi voinut olla laajempi, mikäli aikaa olisi ollut enemmän käytettävissä. Toisaalta nopea eteneminen ja tiukka aikataulu ovat motivoineet työskentelemään ja pysymään aikataulussa. Samalla keskittyminen ja kiinnostus tutkittavaa aihetta kohtaan ovat säilyneet koko prosessin ajan.

Kilpailua yksittäisenä asiana on tutkittu varsin vähän suomalaisessa kirjallisuudessa, joten lisätutkimusta aiheeseen liittyen olisi hyvä tehdä. Tutkimus keskittyi joukkueurheilijoihin, joten olisi myös mielenkiintoista tietää miten yksilöurheilijat näkevät ja kokevat kilpailun. Yksilöurheilussa pyritään voittamisen ohella myös rikkomaan omia henkilökohtaisia ennätyksiä, joten ajatusmaailma voi olla hieman erilainen verrattuna joukkueurheilijoihin.

Nuoruus on ihmisen elämän ajanjaksoista kenties monimutkaisin ja haastavin, milloin nuori voi altistua monenlaiselle painostukselle. Painostaminen ja objektiivinen ohjaaminen voi vaikuttaa myönteisesti tai kielteisesti nuoren koko loppuelämään. Nuoruutta ajanjaksona tulisi pohtia enemmän myös urheiluliikkeen puolella ja lisäksi olisi syytä miettiä aiempaa enemmän valmentajien roolia. Toinen jatkotutkimusehdotus onkin, että tutkittaisiin valmentajien roolia kilpailutilanteen asettamisessa sekä sitä, miten valmentajat pyrkivät siirtämään omat myönteiset tai kielteiset kokemuksensa kilpailemisesta omiin valmennettaviinsa.

Kolmas jatkotutkimusehdotus liittyy kasvatukselliseen näkökulmaan. Olisi mielenkiintoista tutkia erityisesti valmentajien kasvatuksellista otetta ja kasvatuksellisia valmiuksia. Nuorten parissa työskentelevien valmentajien on hyvä tietää, miten kilpailu on läsnä lasten ja nuorten omaehtoisessa toiminnassa. Eri-laista kasvatustyötä tekevien valmentajien tulee myös huomioida, että kaikki yksilöt eivät koe kilpailua samalla tavalla.

Opinnäytetyöllä on pyritty selvittämään työelämäkumppanille, mitä mahdollisia vaikutuksia kilpailemisella on nuorelle. Tarkoituksena on, että työelämäkumppani pystyisi hyödyntämään tutkimuksen tuloksia toiminnassaan ja kehittämään monipuolisesti nuorten kilpailutoimintaa esimerkiksi osallistamalla ja kuuntelemalla nuoria entistä enemmän. Tutkimuksessa nousi esiin esimerkiksi nuoren omien intressien merkitys. Haastateltavista useampi korosti yksilön omaehtoisuutta ja sitä, että halu kilpailla lähtee usein urheilijasta itsestään. Tänä päivänä on keskusteltu siitä, että nuoria pakotetaan tai painostetaan kilpailemaan vasten tahtoaan vanhempien tai valmentajien taholta. Tämä tutkimus kumoaa näitä väitteitä, mutta ei poissulje tätä mahdollisuutta tai sen esiintymistä suomalaisessa kilpailujärjestelmässä. Tämän takia tutkijoina halu-

amme kehittää kilpaurheilijoiden osallisuutta ja pyrimme kannustamaan kilpaurheilua harrastavien nuorten parissa toimivia toimijoita entistä parempaan nuorten kuulemiseen.

LÄHTEET

Auvinen, P. 2004. Kilpailu lasten ja nuorten urheilussa: Vertailututkimus 11 lajiin kilpailujärjestelmästä. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9598/G0000583.pdf?seq> [viitattu 20.4.2018].

Etelä-Savon Urheiluakatemia ry. 2018. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.esliikunta.fi/seuroille/urheiluakatemia/> [viitattu 21.4.2018].

Hakkarainen, H. & Nikander, A. 2009. Pitkäjänteisyys ja tavoitteellisuus lasten ja nuorten valmennuksessa. Teoksessa Hakkarainen, H., Jaakkola, T., Kalaja, S., Lämsä, J., Nikander, A. & Riski, J. (toim.) Lasten ja nuorten urheilvalmennuksen perusteet. Lahti: VK-Kustannus O, 139–159.

Heikkinen, T & Valtonen, S. 2003. Peruskoululaisten käsityksiä kilpailullisuudesta, kilpailumoraalista ja dopingista. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10718/G0000411.pdf?sequence=1> [viitattu 20.4.2018].

Heino, S. 2000. Valmentautumisen psykologia. Iloisemmin, rohkeammin, keskittyneemmin. Lahti: VK-Kustannus 2000.

Helander, K. & Vilén, S. 2015. Onnellinen urheilija: lapsen kasvu urheilijaksi. Helsinki: Readme.fi.

Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Honkonen, R. & Suoranta, J. 1999. Höntsyä vai tehovalmennusta? Kirjoituksia joukkueurheilun junioritoiminnasta. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Jaakkola, T. 2009. Valmennuksen pedagogiikka ja didaktiikka lapsilla ja nuorilla. Teoksessa Hakkarainen, H., Jaakkola, T., Kajala, S., Lämsä, J., Nikander, A. & Riski, J. (toim.). Lasten ja nuorten urheilvalmennuksen perusteet. Lahti: VK-Kustannus Oy, 333–370.

Konttinen, N. 2015. Missä menee kilpailemisen raja? Häviäminen ei tee sinusta huonompaa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8100959> [viitattu 22.4.2018].

Laine, K. 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Lämsä, J. 2009. Lasten ja nuorten urheilu yhteiskunnassa. Teoksessa Hakkarainen, H., Jaakkola, T., Kajala, S., Lämsä, J., Nikander, A. & Riski, J. (toim.). Lasten ja nuorten urheilvalmennuksen perusteet. Lahti: VK-Kustannus Oy, 15–42.

Mielenterveysseura 2018. Joukkuehenki ja yhdessäolo. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/kehitt%C3%A4mistointa/lapset-ja-nuoret/liikunta-ja-valmennus/joukkuehenki-ja-yhdess%C3%A4olo> [viitattu 14.3.2018].

Mäkinen, O. 2007. Samalta viivalta? Eettiset kysymykset urheilussa. Kirjapaja: Helsinki.

Nuori Suomi. 2004. Lasten ja nuorten kilpailutoiminnan suositukset. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiIsIjIwMTQvMDQvMTcvMTRfNDI0MzI0X0tpbHBhaWx1dG9pbWlubmFuX3N1b3NpdHVrc2V0LnBkZiJdXQ/Kilpailutoiminnan_suosituks.pdf [viitattu 20.10.2017].

Passer, M. 1998. Lapsen psykologiset valmiudet kilpaurheiluun. Teoksessa Pyykkönen, T., Telema, R. & Juppi, J. (toim.) Liikkuvat Lapset. Lapset liikunnan harrastajina ja urheilijoina. Helsinki: Valtion painatuskeskus, 81–82.

Pekkarinen, H. 1998. Lapsen fysiologiset valmiudet kilpaurheiluun. Teoksessa Pyykkönen, T. Telema, R. & Juppi, J. (toim.) Liikkuvat Lapset. Lapset liikunnan harrastajina ja urheilijoina. Helsinki: Valtion painatuskeskus 78.

Rovio, E. 2009. Tavoitteellinen ryhmätoiminta. Teoksessa Rovio, E., Lintunen, T. & Salmi, O. (toim.) Ryhmäilmiöt liikunnassa. Helsinki: Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu 163, 127–154.

Rovio, E. & Saaranen-Kauppinen, A. 2009. Ryhmädynamiikka ja ryhmän suhderyhmittymät. Teoksessa Rovio, E., Lintunen, T. & Salmi, O. (toim.) Ryhmäilmiöt liikunnassa. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu 163, 59–85.

Tarvonen, S. 2015. Kommentti: Antakaa lasten kilpailla! Mtv uutiset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/kommentti-antakaa-lasten-kilpailla/5150874#gs.oFHmn5U> [viitattu 22.4.2018].

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Haastattelurunko

Taustat

Kuka olet?

Minkä ikäinen olet?

Mitä harrastat tai mitä olet harrastanut?

Mistä päin olet kotoisin?

Urheilutausta

Minkä ikäisenä aloitit urheilamisen?

Mitä kaikkia urheilulajeja olet harrastanut elämäsi aikana?

Onko joku tai jotkut perheenjäsenistäsi harrastanut urheilua?

Mistä kiinnostuksesi urheilua kohtaan on saanut alkunsa?

Oma kokemus urheilun ja kilpailemisen vaikutuksista

Onko kilpaileminen vaikuttanut koulumenestykseesi?

Onko kilpailemisella ollut vaikutusta ammatinvalintaa tehdessäsi?

Onko kilpailemisella ollut vaikutusta sosiaalisiin suhteisiin?

Heijastuuko kilpaileminen muuhun vapaa-ajan toimintaasi?

Kertoisitko, miten sinulle on nuorena puhuttu kilpailemisesta? (Onko kannustettu / pakotettu / väheksytty sen roolia) Miltä taholta?

Onko joukkueella ollut merkitystä sinun kokemukseesi kilpailemisesta?

Koetko, että kilpaileminen on opettanut sinulle jotain?

Kerro jokin omakohtainen kokemuksesi nuorena koetusta kilpailutilanteesta

Yleiskuva kilpailemisesta

Kuvaile mitä huonoa tai hyvää urheilu ja kilpaileminen voi opettaa nuorelle?

Minkälainen näkemys sinulla on, pitäisikö nuorten kilpailla?

Pitäisikö kilpailun roolia painottaa enemmän tai vähemmän nuorten urheilussa?

Voiko kilpailu kasvattaa yksilöä jollain tapaa?